

Läbipaistvus- aruanne

AS PricewaterhouseCoopers

1. juuli 2016 – 30. juuni 2017

Sisukord

1.	Sissejuhatus	2
2.	Strateegia ja juhtimine.....	2
3.	Juriidiline ja juhtimisstruktuur.....	3
3.1.	Juhtimine	3
3.2.	Ettevõtte struktuur	4
3.3.	PwC võrgustik	4
4.	Globaalne kvaliteedijuhtimise süsteem	5
4.1.	Juhtimine ja vastutus	5
4.2.	Olulised eetikanõuded.....	6
4.3.	Sõltumatuse poliitika ja tavad.....	8
4.4.	Juhtkonna avaldus sõltumatuse tavade ja ülevaatamise kohta	10
4.5.	Klientide aktsepteerimine ja kliendisuhete jätkamine	10
4.6.	Inimressursid.....	11
4.7.	Vandeaudiitorite täiendõpe	13
4.8.	Töövõtu tulemused	13
4.9.	Monitooring	14
4.10.	Juhtkonna avaldus sisemise kvaliteedikontrollisüsteemi toimimise efektiivsuse kohta	15
4.11.	Viimane kvaliteedi ülevaatus	15
5.	Partnerite tasustamine.....	16
6.	Finantsandmed	16
7.	Deklaratsioon	16
	Lisa	17
1.	Auditeeritud avaliku huvi üksuste nimekiri	17
2.	PwC võrgustikku kuuluvad ettevõtted	17

1. Sissejuhatus

Meie eesmärk PwC-s on usaldada ühiskonda ja lahendada olulisi probleeme. Meie ettevõtete võrgustik on 157 riigis, kus töötab rohkem kui 236 000 inimest, kes on pühendunud audiitor-, ärinõustamis- ja õigusteenuste kvaliteedi tagamisele.

Käesoleva aruande eesmärk on tuua esile vahendid, mida me jätkuvalt kasutame, et täiustada meie audiitorteenuse kvaliteeti läbi oma inimestesse, tehnoloogiasse ja protsessidesse investeerimise.

Käesolev aruanne avaldatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja Euroopa Nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määruse (EL) nr 537/2014 artikli 13 nõuetele, mis käsitleb avaliku huvi üksuse kohustusliku auditeerimise erinõudeid.

2. Strateegia ja juhtimine

Audiitortegevus täna

Milline meie audiitortegevus täna välja näeb? Vaatamata kogu turbulentsile ja raskele majanduskeskkonnale, mida oleme viimastel aastatel Kesk- ja Ida-Euroopas (CEE) kogunud, oleme me väga uhked, et meie äritegevus jätkuvalt kasvab.

Sellel aastal jõudis PwC CEE audiitorteenuse tulu 287,7 miljon USD-ni, tõustes 6,7% võrreldes eelmise aastaga. PwC-l on väga suured kogemused, mille üle saame uhked olla, olles üles ehitanud CEEs laia võrgustiku 53 kontoriga 29 riigis, omades 260 partnerit ja üle 9 700 töötaja.

Sellel perioodil on meil väljakutseid: meie parimate klientide ja kliendibaasi säilitamine on kõige suurem väljakutse, millega me silmitsi seisame ning rasketel turgudel muutub see väljakutse veelgi raskemaks. Praegu on kapitaliturud jätkuvalt alla surutud ja meie piirkonna majandus on väga tasane. Hakkame nägema regulatiivsete muudatuste mõju, sealhulgas ELi auditi reformist tulenevat mõju, millele lisanduvad jätkuv surve hindadele ja konkurentsi suurenemine majanduses, mis tõepoolest tähendavad, et me peame olema ärgsad, kui kavatseme oma äri liikuda soovitud suunas.

Meie strateegia eesmärk on tegeleda eelpool nimetatud väljakutsetega ja luua audiitortegevuse mudel, mis oleks sobiv 21. sajandi jaoks. PwC Eesti auditiosakonnas tahame aidata meie klientidel kaasas käia kiirete muutustega, edendada nende edu läbi väärtuse ja usalduse loomise – seda teeme me usaldusväärsete suhete kaudu, millesse jätkuvalt investeerime. Soovime auditi, mis on innovaatiline, dünaamiline ja edukas. Me arendame, muudame ja kohandame oma äri, et olla tehnoloogiliste innovatsioonide serval. Lõpuks tahame auditit, mille üle on inimesed uhked: uhked oma töö kvaliteedi üle, meie kliendibaasi üle ja väärtuse üle, mida me oma klientidele anname.

Auditi kvaliteet ja läbipaistvus

Kvaliteet on meie tegude keskmeks ja püsib jätkuvalt olulisena meie strateegiliste prioriteetide jaoks. Keskendudes jätkuvalt kvaliteedile, saame aina enam klientidelt tagasisidet, et meid valitakse auditi kvaliteedi põhjal. Töötame selle nimel, et tõsta auditi kvaliteedi taset järgmiste punktide abil:

- sisemise kvaliteedikontrolli ja järelevalvemenetluse range süsteemi sisseseadmine ja haldamine (nagu on edaspidi antud aruandes kirjeldatud);
- meetodika, mis maksimeerib võimalusi leidmaks olulisi probleeme auditi seisukohast;
- innovaatilise tehnoloogia kasutamine integreeritud osana meie meetodikast.

Kõikehõlmav auditimeetodika, mis on võimaldatud tipp tehnoloogia abil, on vaja välja töötada õige meeskonna poolt. Me värbame ja arendame meie auditispetsialiste, et nad oleksid koostöövõimelised, skeptilised ning vaprad probleemide tekkimise korral nendega tegelema ja neid lahendama. Selleks on tarvis märkimisväärset iga-aastast investeringut koolitustundidesse ja kultuuri, kus meie inimesed teavad, et enim hinnatakse kvaliteeti.

Meie pühendumine auditi kvaliteedile võib suurendada usaldusväarsust, kui me muudame selle läbipaistvaks, seega loodame, et paljud meie aktsionärid loevad seda aruannet. Teist kriitilist osa meie lähenemisviisist läbipaistvusele võib näha meie pikkades järeldusotsustes, mida väljastame börsil noteeritud ettevõtetele.

Need kirjeldavad üksikasjalikult meie auditi ulatust, lähenemisviisi, olulisust ja tuvastatud riskivaldkondi ning kuidas meie audit nende vastanud on.

Tulevikku vaatamine

Kui me vaatame kaugemale tulevikku, siis tehnoloogiliste muutuste mõju domineerib kõikides perspektiivides. Usutakse, et tehnilikult intelligentsete masinate väljaarendamine tähendab, et mõne spetsialisti, sealhulgas audiitori või audiitorteenuse pakkuja, tulevik on troostitu ehk meid pole enam tulevikus vaja.

Usume, et oluline on mõista avatud meelega võimalusi ja ohtusid, mida tehnoloogia meile pakub. Me suudame oma äri muutes ennast uuesti leida ja kohaneda, kuid ainult olles avatud radikaalsetele muutustele, säilitades samal ajal meie põhieesmärgi.

Suudame jätkuvalt luua inimestele väärtust ja võtta arvesse subjektiivsetes hinnangutes eetikat, suurendades auditi kvaliteeti ja tõhusust, kasutades selleks suurt andmetöötlustehnoloogiat ja masinõppimist. Aga mis saab siis kui me jõuame sinnamaale, et arvutid on intelligentsemad kui inimesed? Arvatavasti juhivad maailma tehnilikud intelligentsed masinad, audiitori peamine roll on kindlustada, et nende masinate eetikat kodeeritakse viisil, mis tagab inimkonna jätkusuutlikkuse – raske vastutus, kuid see võib olla meie professionaalne tulevik.

Alustasime tänast audiitortegevuse tähtsuse selgitamisega ja oleme jõudnud arutlemisega selleni, et auditeerimine võib omada tulevikus veel suuremat rolli. Oleme uhked võtma endale auditeerimistegevuse vastutust, mis tegeleb keerukustega ja täna muutuva maailma väljakutsetega. Tulevikus jätkame samuti auditisse investeerimist, püüdes saavutada oma eesmärgi – ehitada üles usaldus ühiskonnas ja lahendada olulisi probleeme.

3. Juriidiline ja juhtimisstruktuur

3.1. Juhtimine

PwC liikmesettevõtetes CEE alamregioonis, kuhu kuulub 29 rahvuslikku territooriumit, on kasutusel juhtimise maatriksüsteem. Iga partner annab oma hääle iga nelja aasta tagant korraldatavatel tegevjuhi valimistel, kes omakorda valib juhatuse, mis koosneb tegevus- ja äriiliinide territoriaalsetest tegev- ja operatiivjuhtidest. Juhatuse ülesanne on ärieesmärkide kehtestamine ja vastavuse tagamine PwC IL-i poliitikaga.

Geograafiliste piiride üleselt seab iga peamise äriiliini (audit, maksukonsultatsioonid, ärinõustamine ja õigusteenused) eesmärgid äriiliini juhtkond.

Regionaalse juhatuse üle teostab järelevalvet ametisse valitud regionaalne partnerite nõukogu, kes kinnitab partnereid ja ettevõtet puudutava võtmepoliitika ja -otsused.

AS-i PricewaterhouseCoopers juhtimist korraldab viieliikmeline juhatuse, kuhu kuuluvad Ago Vilu (juhatuse esimees), Tiit Raimla, Eva Jansen-Diener, Lauri Past ja Hannes Lentsius, kes kõik on Eestis registreeritud vandeaudiitorid. Juhatuse tegevuse üle teostab kontrolli kolmeliikmeline nõukogu, kuhu kuuluvad Heleri Tinno, Teet Tender ja Rimvydas Jogela.

3.2. Ettevõtte struktuur

AS-il PricewaterhouseCoopers puuduvad tütaretevõtted. Antud ettevõtet omavad PricewaterhouseCoopers partnerid CEE riikide ettevõtetes. AS PricewaterhouseCoopers on PricewaterhouseCoopers International Limitedi (PwC IL) liige.

AS PricewaterhouseCoopers teeb meie regioonis tegutsevatele kohalikele ja ühistele rahvusvahelistele klientidele teenuste osutamisel koostööd teiste CEE liikmesettevõtetega. Seda koostööd korraldab regionaalne juhtkond, kes lisaks regionaalsete ettevõtete vastavuse tagamisele PricewaterhouseCoopers IL-i poliitika ja protseduuridega, võimaldab ressursside jagamist ja riskijuhtimise poliitika ja kvaliteedistandardite elluviimist.

Igal siseriiklikul liikmesettevõttel on ka oma juhtimisstruktuur, mis on kooskõlas juriidiliste ja tegevusnõuetega. Nimetatud juriidiline struktuur ja võrgustiku ülesehitus annab igale liikmesettevõttele paindlikkuse ja autonoomia reageerida kiirelt ja efektiivselt kohalikul turul valitsevatele tingimustele. Seda peegeldab ka asjaolu, et enamikes riikides annavad regulatiivsed organid audiitorina tegutsemise õiguse kohalikele ettevõtetele, kus kohalikud pädevad kutselised audiitorid (või Euroopa Liidus audiitorite ja/või EL-i audiitorettevõtete kombinatsioon) omavad vähemalt enamusosalust või kontrolli.

3.3. PwC võrgustik

PwC globaalne võrgustik koosneb erinevatest ettevõtetest, mis tegutsevad kohalikul tasandil riikides üle kogu maailma. PwC ettevõtted on PwC IL-i organisatsiooni liikmed ning neil on õigus kasutada PricewaterhouseCoopersi nime. Liikmesettevõtted jagavad teadmisi, oskusi ja ressursse osutamaks järjepidevalt kõrgekvaliteedilisi teenuseid klientidele nii kohalikul tasandil kui kogu maailmas. Samas omavad PwC ettevõtted kohaliku ettevõtte eeliseid, milleks on kursisolek kohalike seaduste, regulatsioonide, standardite ning praktikaga.

PwC võrgustiku ettevõtteks olemine tähendab ka PwC võrgustiku kindlate poliitikate ja standardite järgimist. Iga PwC liikmesettevõtte teostab kvaliteedikontrolli ja vastavuse järelevalvealast tegevust, mis hõlmab teenuste osutamist, eetikat, äriala käitumist ja sõltumatust käsitlevaid küsimusi.

PricewaterhouseCoopers International Limited

PwC IL on Suurbritannias registreeritud määratud vastutusega äriühing. PwC IL pakub PwC liikmesettevõtetele rahvusvahelise võrgustiku struktuuri. PwC IL ei osuta klientidele teenuseid. PwC IL-i põhitegevusaladeks on töötada välja ja rakendada poliitikat ja algatusi, et luua PwC-sisene ühine ja kooskõlastatud lähenemisviis sellistes valdkondades nagu strateegia, kaubamärk, risk ja kvaliteet.

Kui liikmesettevõttest saab PwC IL-i liige ja ta liitub ülemaailmse võrgustikuga, omandab ta õiguse kasutada PricewaterhouseCoopersi / PwC nime ning talle omistatakse koheselt juurdepääs võrgustiku ühistele ressurssidele, metodoloogiatele, teadmistele ja oskustele. Vastutasuks kohustub iga ettevõtte järgima ühiste poliitikate kogumit ja säilitama kvaliteedistandardeid, mille on heaks kiitnud PwC võrgustik.

PwC IL-i liikmesettevõtted ei tegutse klientidele teenuste osutamisel PwC IL-i agentidena ega muul viisil, ja PwC IL ei tegutse oma liikmesettevõtete agendina. PwC IL-il puudub õigus või võime kontrollida ühegi liikmesettevõtte kutsealase otsustusvõime rakendamist. PwC IL-i juhtivateks struktuurideks on:

- **globaalne nõukogu**, mille vastutusalasse kuulub PwC IL-i juhtimine, järelevalve teostamine võrgustiku juhtkonna üle ja võrgustiku standardite heaks kiitmine. Nõukogul puudub ettevõtteväline roll. Nõukogu liikmed valitakse iga nelja aasta järel kõigi PwC partnerite poolt üle kogu maailma;
- **võrgustiku juhtkond**, kes vastutab PwC üldise strateegia ja standardite eest, mida PwC võrgustikku kuuluvad ettevõtted on kohustatud järgima;

- **strateegilisse nõukogu**, kuhu kuuluvad suurimad PwC võrgustikku kuuluvad ettevõtted. Nende eesmärgiks on paika panna võrgustiku strateegiline suund ja võimaldada strateegia elluviimiseks vajalikud vahendid; ja
- **võrgustiku täidesaatev üksus**, kes on ametisse määratud võrgustiku juhtkonna poolt ning annab aru võrgustiku juhtkonnale. Selle liikmed vastutavad võrgustikku kuuluvate ettevõtete meeskondade juhtimise ja tegevuste koordineerimise eest kõikides meie ärivaldkondades.

Olga Grygier-Siddons on PwC CEE tegevdirektorina strateegilise nõukogu liige ja vastutav võrgustiku juhtkonna suhete hoidmise eest.

4. Globaalne kvaliteedijuhtimise süsteem

Meie kvaliteedikontrolli süsteem vastab Rahvusvahelise Auditeerimise ja Kindlustandvate Töövõtude Standardite Komitee poolt välja antud rahvusvahelisele kvaliteedikontrolli standardile “Kvaliteedikontroll ettevõtete puhul, mis viivad läbi finantsaruannete auditeid ja ülevaatusi ning muid kindlust andvaid ja seonduvaid teenuseid” (ISQC 1) ja audiitortegevuse seaduse nõuetele.

ISQC 1 kehtib kõikide audiitorettevõtete suhtes, mis viivad läbi finantsaruannete auditeid, esitavad aruandeid investeerimisküsimuste kohta ja pakuvad muid audiitorteenuseid, kui need on seotud avaliku huvi üksustega, seega on avalikes huvides. ISQC1 eesmärk ettevõttes on luua ja säilitada kvaliteedikontrolli süsteem, et anda talle piisav kindlus, et:

- ettevõtte ja selle töötajad järgivad kutsestandardeid ja regulatiivseid, juriidilisi nõudeid; ja
- ettevõtte või auditi partnerid annavad välja aruandeid, mis on antud olukorras asjakohased.

Meie üksikasjalikud kvaliteedikontrolli protseduurid sisalduvad PwC auditi juhendis ja PwC riskijuhtimise reeglites ja juhendites. Poliitika ja protseduurid on osa meie igapäevasest tegevusest.

Meie kvaliteedijuhtimissüsteem põhineb ISQC 1 sätestatud kuuel kvaliteedikontrolli elemendil, milleks on:

- 1) juhtkonna vastutus kvaliteedi eest ettevõttes;
- 2) eetikanõuded;
- 3) kliendisuhete ning konkreetsete töövõtude aktsepteerimise ja jätkamise protseduurid;
- 4) inimressursid;
- 5) töövõtu tulemused;
- 6) monitooring.

Järgmised peatükid (4.1 kuni 4.9) kirjeldavad, kuidas kvaliteedijuhtimise süsteem sisaldab kõiki eelnevalt nimetatud punkte. Ettevõtte sisekvaliteedisüsteemi teatud elemendid vaatab üle meie regulaator. Meie kvaliteedijuhtimissüsteemi moodustavad tegevuspõhimõtted ja protseduurid on dokumenteeritud ning järelevalvekorraldus võimaldab meie ettevõtte juhtimisel kontrollida, mil määral tegevuspõhimõtted ja protseduurid toimivad tõhusalt. Korraldame regulaarselt kvaliteedijuhtimise süsteemi disaini ja tegevuse tõhususe sisekontrolli. Lisaks kontrollib PwC võrgustik ettevõtte vastavust PwC võrgupõhise riskijuhtimise standarditele. Ettevõtte sisekvaliteedikontrolli süsteemide uuendused, kui ka tugevdamist vajavad punktid, edastatakse partneritele ja töötajatele kohustusliku väljaõppe ja muude tehniliste sidevahendite kaudu.

4.1. Juhtimine ja vastutus

PwC CEE tegutseb piirkondliku juhtimise all kui ühtne majandusüksus. Auditi strateegiat, juhtimismeeskonda ja aruandlusstruktuuri juhivad CEE auditi juht, keda toetab piirkonna auditi juhtimisrühm (RAMG) – peamine eestvedamisrühm. RAMG-sse kuulub kvaliteedi- ja riskiküsimustega seotud juht, auditi ülemus/audiitor/arendusjuht ja määratud piirkonna auditijuht (peamiselt suurtematest CEE piirkondadest).

Austus ja tähtsus, mille me kvaliteedile suuname, on tõestatud ülesehituse ja kogenud töötajate panusega riski ja kvaliteedi peale. RAMG-st allpool paikneb riski ja kvaliteedi juhtimise meeskond. Seda juhib CEE auditijuht ja see koosneb: CEE kvaliteedijuhist, CEE riskijuhtimise partnerist, CEE juhtivaudiitorist/auditi muutuste juht (ingl *Transformation Leader*), CEE arendusjuhist, CEE peakvaliteedijuhist – ISQC1, CEE pearaamatupidajast, CEE raamatupidajast ja aruandluse juhust ning CEE juriidilise osakonna juhust. Sellel rühmal toimuvad korrapärased kokkusaamised, otsustamaks põhiriske ja kvaliteediga seotuid riske, juhtimaks strateegiat suunatuna riskidele ja kvaliteedile, samuti viimaks läbi regulaarseid arutelusid riski ja kvaliteedi mõjust auditi tegevusele.

CEE juhtkonna hoiakuid kvaliteedi suhtes määravad nii regionaalne juhtimisrühm kui piirkonna juhtimisrühmad ning näitavad selgelt auditi kvaliteedi saavutamise tähtsust. Kuigi keskendutakse jätkuvalt majanduskasvule ja tõhususele, ei ole need tähtsamad kui kvaliteet või juhtkonna saadatud teatud riski määratlemisel. Vastupidi, juhtkond teeb selgeks, et kvaliteet ja tõhusus ei ole üksteist välistavad.

Viimane PwC globaalne inimeste küsitlus (*Global People Survey*, GPS) näitab suurel määral häid tulemusi kvaliteedi, inimeste ja kultuuri valdkondades.

Need toovad samuti esile, et tuleb näha rohkem vaeva meie töötajate töökoormuse osas. Oleme aktiivselt kaasanud mitmeid tegevusi, et meie inimeste töökoormused jääksid mõistlikule tasemele. Partnerite ja direktorite iga-aastased portfelli ülevaatomised võimaldavad meil aktiivselt projektijuhtide nõudlust hallata. Samuti oleme keskendunud töö kiirendamisele, mis võimaldab meil töökoormust aasta vältel ühtlasemalt jaotada ning vähendada kõrgemaid koormusperioode.

Vastame aktiivselt GPS-ile ning pidevalt uurime uusi võimalusi töö- ja eraelu paremaks tasakaalustamiseks, samuti otsime muid viise, et motiveerida töötajaid töötajate säilitamise määra parandamiseks. Järgmisel aastal jätkame selle valdkonna parandamist.

4.2. Olulised eetikanõuded

PwC-s järgime rahvusvahelise kutseliste arvestusekspertide eetikastandardite komitee (IESBA) kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksi põhimõtteid, mis on:

- a) **ausus** – olla otsekohene ja aus kõikides professionaalsetes ja ärisuhetes;
- b) **objektiivsus** – mitte lubada eelarvamusi, huvide konflikte või teiste liigset mõjuvõimu ametialastes või äriotsustes;
- c) **kutsekvalifikatsioon ja hoolsus** – säilitada kutselaseid teadmisi ja oskuseid tasemel, mis on vajalik selleks, et tagada kliendi või töandja pädev professionaalne teenindus, tuginedes praegustele arengutele praktikas, regulatsioonides ja töötamisviisides ning käituma hoolikalt kooskõlas tehniliste ja kutsestandarditega;
- d) **konfidentsiaalsus** – pidada kinni professionaalsete ja ärisuhete tulemusel saadud teabe konfidentsiaalsusest, seetõttu mitte avaldada seda teavet kolmandatele isikutele nõuetekohase ja konkreetse volituse aluseta, välja arvatud juhul, kui on olemas juriidiline või kutsealane õigus või kohustus avaldada, samuti mitte kasutada teavet isikliku kasu või kolmandatele isikute kasu nimel;
- e) **professionaalne käitumine** – järgima olulisi töösse puutuvaid seadusi ja määrusi ning vältima tegevusi, mis diskrimineerivad ametit.

Lisaks, meie võrgustiku standardid kehtivad kõikidele võrgustiku ettevõtetele hõlmates mitmesuguseid valdkondi, sealhulgas eetikat ja äritegevust, sõltumatust, rahapesu tõkestamist, konkurentsivastast tegevust, korruptsioonivastast tegevust, teabe kaitset, ettevõtte ja partnerite maksusid, sanktsioone, siseauditi ja tehinguid siseringi inimestega. Meie jaoks on väga tähtis toimida vastavuses eelmainitud eetiliste nõuetega ning pingutame, et võtta see hingega omaks, mitte lihtsalt nõuete loeteluna. Kõik partnerid ja töötajad läbivad regulaarselt kohustusliku koolituse ning esitavad iga-aastaselt vastavuse kinnitusi, et toetada asjakohast arusaamist eetilistest nõuetest, mille alusel me tegutseme. Partnerid ja töötajad järgivad PwC võrgustiku ja AS-i PricewaterhouseCoopers juhtkonna poolt välja töötatud standardeid ja täidavad neid kohustusi.

AS PricewaterhouseCoopers on vastu võtnud PwC võrgustiku standardid, sealhulgas käitumiskodeksi, ja seonduvad reeglid, mis selgelt kirjeldavad meie partnerite ja teiste töötajate eeldatavat käitumist – käitumist, mis võimaldab meil teenida usaldust. Meie töötajate ees seisvate mitmesuguste olukordade tõttu annavad meie standardid palju erinevate olukordadega seotuid juhiseid, kuid kõigil neil on ühine eesmärk – käituda õigesti.

Tööle võtmisel või tööle lubamisel saavad kõik AS-i PricewaterhouseCoopers töötajad ja partnerid PwC globaalse käitumiskodeksi elektroonilise koopia, mis on integreeritud uue töötaja vastavuse kinnituse vormi. Partneritelt ja töötajatelt oodatakse koodexis esitatud väärtuste järgimist kogu oma karjääri jooksul PwC-s.

Eetikaküsimuste järelevalvet teostab CEE ärikäitumise eest vastutav juht. Lisaks on igas CEE riigis ärikäitumise eest vastutav meeskond, keda juhivad kohalik ärikäitumise eest vastutav juht. Ärikäitumise eest vastutav juht tegeleb eetikaküsimustega kohalikul tasandil ja vastutab selle eest, et me järgiksime kõiki asjakohaseid eetikastandardeid, sealhulgas:

- on vastutav asjakohase juhtkonna hoiaku loomise eest kommunikatsiooni juhtimise kaudu;
- teeb kindlaks, et on võimalus ette kanda muresid vastumeetmete kartuseta ja hõlbustab nõuetekohast uurimist;
- koolitab kõiki partnereid ja töötajaid käitumiskodeksi ja täiendavate kohalike regulatsioonide osas;
- julgustab audiitorühingut tegema õigeid asju ning tegutsema ausalt; vajaduse korral vaidlustab objektiivse häälega;
- hoiab end kursis esilekerkivate küsimustega ning juhivad väliseid äritegevusi eetikas ning aitab juhtkonnal hinnata ja juhtida nende vastutuses olevaid valdkondi;
- arendab aktiivselt nende vastutuses olevaid tavasid kooskõlas regulatiivsete ja äriliste muudatustega;
- töötab välja strateegiaid vastates suundumustele, sealhulgas nendele, mis on laekunud PwC globaalse inimeste uuringute tulemusel ja eetika abiliini kaudu, ning töötab käitumismustrite parandamiseks;
- on eeskujuks eetilise käitumisega, mis on kooskõlas PwC eesmärkide ja väärtustega.

Sellel rollil on otsene juurdepääs juhtimisele, sh riigi juhtivale partnerile, ning võimalus mõjutada otsuseid, mis hõlmavad tervet piirkonda.

Eetika ja ärikäitumise võtmeelemendid on:

- regulaarne suhtlemine partnerite ja töötajatega;
- uute partnerite ja töötajate koolitamine, sh täiendkoolitused ja edutamisega seonduvad koolitused;
- CEE ühine rakendus eetilise käitumise kohta võimaldab saata anonüümselt küsimusi vabalt valitud ärikäitumise eest vastutavale juhile. Lisaks sellele on olemas globaalne konfidentsiaalne sidevahend, mis võimaldab kontakteeruda anonüümselt;
- eetikaküsimuste uurimine vastavalt CEE kaebuste ja süüdistuste reeglilikule.

CEE kaebuste ja süüdistuste reeglilik kehtestab eetikaküsimuste aruandluse ja uurimise käitumisjuhendeid. Olukorras, kus on esitatud kaebus või süüdistus käitumiskodeksile mittevastavuse osas, võetakse ette sobivad sammud olukorra selgitamiseks. Kõik eetilised küsimused tuleb lahendada. Partnereid ja töötajaid julgustatakse raporteerima ja väljendama oma kahtlustusi ning sealjuures oodatakse, et seda tehakse õiglaselt, ausalt ning austusväärselt. PwC on pühendunud töötajate kaitsmisele võimaliku tagakiusamise eest. PwC partnerid ja töötajad on kohustatud reageerima nendeni jõudnud kaebustele ning süüdistustele.

Partnerid ja töötajad saavad esitada CEE ühise rakenduse kaudu anonüümseid küsimusi valitud eetika ja ärikäitumise meeskonnale. PwC globaalse veebilehe <http://pwc.com> kaudu saavad ka kolmandad osapooled anonüümselt edastada informatsiooni eetilise käitumise potentsiaalsete rikkumiste kohta.

4.3. Sõltumatuse poliitika ja tavad

PwC ettevõtted, nende partnerid ja töötajad peavad finantsaruannete auditi ja muud liiki professionaalsete teenuste pakkujatena järgima objektiivsuse, aususe ja professionaalse käitumise põhimõtteid. Sõltumatus toetab neid nõudeid seoses auditi klientidega. Nende põhimõtete järgimine on fundamentaalne kapitaliturgude ja meie klientide teenindamiseks.

PwC globaalsed sõltumatuse reeglid tuginevad rahvusvahelisele kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksile ning sisaldavad miinimumnõudeid ja protsesse, mida PwC liikmesettevõtted on nõustunud järgima. PwC globaalseid sõltumatuse reegleid täiendavad vajadusel kohalikud kutsealased ja regulatiivsed eeskirjad. Sellised täiendused hõlmavad Ameerika Ühendriikide väärtpaberite ja börsikomisjoni (SEC), Ameerika Ühendriigi avaliku arvepidamise järelevalvenõukogu ja Euroopa Liidu auditeerimise regulatsioone.

AS PricewaterhouseCoopers on määranud partneri (tuntud kui regionaalne sõltumatuse juht), kellel on asjakohane töökogemus ja isiklikud omadused, vastutama PwC ülemaailmse sõltumatuse poliitika rakendamise eest, sealhulgas sõltumatuse protsesside juhtimise ja äritegevuse toetamise eest. Partnerit toetab sõltumatuse spetsialistide meeskond. Regionaalne sõltumatuse juht raporteerib otse CEE riskijuhile.

Sõltumatuse poliitika ja tavad

Rahvusvaheline võrgustiku sõltumatuse reeglid katavad järgmisi punkte:

- isiklik ja audiitorühingu sõltumatus, sealhulgas finantshuvisid ja teisi finantskorraldusi puudutavad reeglid ja juhised, nt partnerite, töötajate ja audiitorühingu pangakontod ja laenud;
- auditiga mitteseotud teenused ja tasude korraldamine. Seda reeglit toetab SOPS (Statements of Permitted Services), mis annab praktilisi juhiseid, kuidas toimida auditiga mitteseotud teenuste pakumisel auditi klientidele; ja
- ärisuhted, sealhulgas reeglid ja juhised ühiste ärisuhete (näiteks ühissetevõtted ja ühisturundus) ja kaupade ja teenuste ostmise kohta.

Peale selle reguleerib võrgustiku riskijuhtimise poliitika auditi võtmeklientidega seotud sõltumatuse nõudeid.

Need reeglid ja protsessid on loodud selleks, et aidata PwC-l tagada vastavus sõltumatust käsitlevate professionaalsete ja regulatiivsete standarditega, mis kehtestatakse audiitorteenuste lepingutingimusega. Reeglid ja neid toetavad juhised vaadatakse uuesti läbi ja muudetakse, kui seadused ja regulatsioonid uuenevad või muutuvad operatiivseid küsimused.

Sõltumatusega seotud vahendid

PwC võrgustiku liikmena on ettevõttel juurdepääs mitmetele vahenditele, mis toetavad PwC ettevõtteid ja nende töötajaid sõltumatuse eeskirjade ja protseduuride täitmisel ja järgimisel. Need sisaldavad:

- CESi (The Central Entity Service), mis sisaldab teavet äriühingute kohta, sealhulgas auditeeritavad avaliku huvi üksused, SEC-i kliendid ja nende poolt väljastatud väärtpaberid. CES aitab määratleda potentsiaalse kliendi sõltumatuse staatust enne kui alustatakse auditiga mitteseotud teenuse osutamisega või ärisuhtega. See süsteem hõlmab endas nii „sõltumatuse nimekirja“ kui ka sõltumatuse kontroll-punkte;
- „sõltumatuse kontroll-punktid“, mis on abivahendid selleks, et partnerid ja juhtivtöötajad saaksid veenduda kaubeldavate väärtpaberite puhtuses ja nende registreerituses müümise ja ostmise käigus. Kui PwC võidab uue auditeeritava kliendi, siis süsteem teavitab automaatselt selle ettevõtte väärtpaberite omanike muutusest piirangute süsteemis ja toetab väärtpaberite usaldusväärsust sõltumatuse ümberhindamisel;
- AFSi (Authorisation for Services), mis on globaalne süsteem hõlbustamaks suhtlemist auditi vastutava partneri ja auditiga mitteseotud teenuste töövõtjuhi vahel, dokumenteerides teenustega kaasnevaid sõltumatuse ohtusid ja kirjeldades kaitsemehhanisme, et vähendada neid ohte vastuvõetava tasemeni; ja

- Global Breaches Reporting and mebaasi, mida kasutatakse vandeaudiitori sõltumatuse reeglite rikkumiste raporteerimiseks (näiteks sõltumatuse reeglite korral, mis tulenevad regulatsioonist või kehtestatud kutsenõuetest), kus rikkumisel on piiriülene mõju (näiteks kui rikkumine leiab aset ühel territooriumil ning see mõjutab auditi suhet teisel territooriumil).

AS PricewaterhouseCoopers sisaldab ka mitmeid Eestile omaseid süsteeme, mis hõlmavad järgmist:

- rotatsiooni jälgimise süsteem, mis jälgib auditi töövõtu juhi ja auditi partneri rotatsiooni reeglite vastavust;
- andmebaas (BRITS – Business Relationships Independence Tracking System), mis salvestab kõik heakskiidetud ärisuhted, millesse on astunud AS PricewaterhouseCoopers. Need ärisuhted vaadatakse üle iga 6 kuu tagant, et tagada nende jätkuv toimimine.

Sõltumatuse koolitused ja kinnitamine

AS PricewaterhouseCoopers tagab kõikidele partneritele ja töötajatele iga-aastased või pidevad sõltumatust käsitlevad koolitused. Koolitused keskenduvad tavaliselt edutamise seotud positsiooni või rolli muutumisele, muutustele reeglites või välistes regulatsioonides ja vajaduse korral ka teenuselepingutes. Partnerid ja töötajad läbivad iga-aastaselt arvutipõhise riski ja kvaliteedi koolituse AS-i PricewaterhouseCoopers sõltumatuse reeglite ja nendega seotud teemade kohta. Lisaks sellele viiakse liikmetele vajaduspõhiselt läbi näost-näku koolitusi AS-i PricewaterhouseCoopers sõltumatuse spetsialistide ja riski ja kvaliteedi meeskonnalt.

Kõik partnerid ja ettevõtte töötajad peavad täitma iga-aastaselt vastavuse kinnituse, millega kinnitavad enda vastavust kõigi ettevõtte sõltumatuse poliitika aspektidega, sealhulgas nende isiklikku sõltumatust. Lisaks sellele kinnitavad kõik partnerid, et kõik auditiga mitteseotud teenused ja ühised äritegevuse suhted, mille eest nad vastutavad, vastavad firma reeglitele ja vastavaid protsesse on järgitud kui aktsepteeriti neid töövõtte. Iga-aastast vastavuse kinnitust täiendavad auditiga mitteseotud teenuste ja muude kindlustandvate töövõttude kinnitused.

Sõltumatuse monitoorimine ja distsiplinaarpoliitika

AS PricewaterhouseCoopers vastutab oma kvaliteedikontrollisüsteemi tõhususe jälgimise eest sõltumatuse nõuete täitmisel. Lisaks ülal kirjeldatud kinnituste täitmisele, teeme monitoorimise raames järgmist:

- sõltumatuse kontrollide ja protsesside vastavuskontroll;
- sõltumatuse vastavuse kontrollimine partnerite ja valitud direktorite juhusliku valiku abil, et monitoorida sõltumatuse poliitika järgimist; ja
- iga-aastane ettevõtte vastavuse hinnang PwC võrgustiku standarditele.

AS-i PricewaterhouseCoopers monitoorimise ja testimise tulemused raporteeritakse ettevõtte juhtkonnale regulaarselt, sealhulgas tehakse kord aastas koondkokkuvõte.

Ettevõttel on olemas distsiplinaarpoliitika ja -mehhanismid, mis aitavad kaasa sõltumatuse põhimõtete ja protsesside järgimisele ning mis nõuavad sõltumatuse reeglite rikkumiste teatamist ja käsitlemist.

See hõlmab arutelu kliendi auditikomiteega rikkumise olemuse üle, rikkumise mõju hindamist ettevõtte sõltumatusele ja kaitsemeetmete määramist, et säilitada objektiivsus. Kuigi enamik rikkumistest on väheolulised ja on seotud tähelepanematuses, siis võetakse kõiki rikkumisi tõsiselt ja uuritakse neid asjakohaselt. Tuvastatud sõltumatuse reeglite rikkumise juurdlus aitab tuvastada ka AS-i PricewaterhouseCoopers süsteemide ja protsesside parandamise vajadust ning täiendavat juhendamist ja koolitust.

Peamise auditi partneri ja meeskonnaliikmete rotatsioon

Isik ei tohi olla peamine auditi partner rohkem kui seitse aastat, kui tegemist on avaliku huvi üksuse auditiga. Pärast seda aega ei tohi antud isik olla selle auditi töövõtu meeskonna liige ega peamine auditi partner kolm aastat. Selle aja vältel ei tohi see isik osa võtta antud ettevõtte auditist, olla kaasatud selle auditi kvaliteedikontrolli, konsulteerida töövõtu meeskonnaga või kliendiga seoses tehniliste või valdkonnapõhiste küsimuste, tehingute või sündmuste kohta või muul viisil mõjutada auditi töövõtu tulemusi. Samad nõuded kohalduvad ka kohalikele vandeaudiitoritele. Ettevõtte on kehtestanud järkjärgulist rotatsiooni mehhanismi auditimeeskonna vanemliikmete suhtes. Järkjärguline rotatsioon rakendub faasidena isikupõhiselt, mitte kogu auditimeeskonnale kui tervikule.

4.4. Juhtkonna avaldus sõltumatuse tavade ja ülevaatamise kohta

AS-i PricewaterhouseCoopers juhatus kinnitab, et sõltumatuse tagamise kord on kooskõlas rakendatavate eeskirjadega.

Viimane sõltumatuse vastavuse sisekontroll viidi läbi 2017. a kevadel.

4.5. Klientide aktsepteerimine ja kliendisuhete jätkamine

Klientide aktsepteerimise ja kliendisuhete jätkamise riski mudel

PwC liikmesettevõtted järgivad järjepidevalt võrgustiku tasemel välja töötatud klientide aktsepteerimise ja kliendisuhete jätkamise protsessi. Protsessi eesmärk on tagada liikmesettevõtete asjakohane hinnang, kas nad peaksid aktsepteerima ja jätkama kliendisuhetega ning töövõtuga olles kooskõlas ISQC1-ga, mille kohaselt peaksid teostama auditit ainult siis, kui ettevõtte:

1. on pädev ja suuteline töövõttu teostama, seahulgas aeg ja ressursid on olemas selle teostamiseks,
2. vastab relevantsetele eetikanõuetele ja kutsestandarditele,
3. on kaalunud ning on rahul kliendi aususega.

PwC võrgustik on välja töötanud süsteemi, mis toetab otsuste tegemist, et liikmesettevõtted saaksid järjepidevalt otsustada klientide aktsepteerimise ja kliendisuhete jätkamise kohta (süsteemi kutsutakse *Acceptance and Continuation*, edaspidi A&C). Liikmesettevõtetele on kohustuslik kasutada A&C-d, et kaaluda auditi töövõtude vastuvõtmist ja iga-aastaselt otsustada auditeerimise jätkamise üle. See süsteem kujutab endast töövõtu meeskonna, ärijuhtimise ja riskijuhtimise kutsealaspetsialistide poolset otsustamist, kas olemasolevat klienti või potentsiaalset klienti puudutavad riskid on juhitavad ja kas me peaksime nimetatud ettevõttega, selle juhtkonna ja omanikega ennast siduma.

A&C süsteem võtab arvesse sisemise riskijuhtimise poliitikat, kutsestandardeid ja teisi regulatiivseid nõudeid, ning selle eesmärk on hõlbustada konsulteerimist liikmesettevõttes ja vajadusel kogu võrgustikus asjakohase juhtimisega. Selle saavutamiseks kasutatakse järjepidevat küsimuste kogumit, millele iga töövõtumeeskond vastab, hinnates, kas aktsepteerida või jätkata auditi töövõtuga. Vastustest koostatakse riski hindamise algoritm, mis klassifitseerib auditi töövõtu vastuvõtmisega kaasnevat riski, tuginedes küsimuste vastustele. A&C süsteemi funktsionaalsus juhib konsulteerimise ja riskiga kaalutud aktsepteerimise protsessi. Liikmesettevõtetele on võimalus lisada territooriumi spetsiifilisi küsimusi või täiendavaid konsulteerimise ja aktsepteerimise protsesse, et kajastada nende kohalikku poliitikat ja muid tingimusi.

Klientide aktsepteerimise ja kliendisuhete jätkamise kaalutlemine

Meie põhimõtted uue kliendi aktsepteerimiseks või olemasoleva kliendi teenindamise jätkamiseks on olulised kvaliteedi tagamiseks, mis on meie arvates käsikäes meie eesmärgiga kasvatada usaldust ühiskonnas. Me oleme loonud kliendisuhete ja töövõtu aktsepteerimise jaoks reeglid ja protseduurid, mis võtavad arvesse, kas me oleme pädevad ja omame piisavalt võimekust (sh aega ja ressursse), et vastata asjakohastele eetikanõuetele, seahulgas sõltumatusele, ning oleme kaalunud kliendi ausust. Me hindame neid kaalutlusi otsustamiseks, kas peaksime jätkama kliendi töövõtuga ning kas omame reegleid ja protseduure, mida vajadusel kasutada kliendisuhete lõpetamise puhul.

Kliendisuhete ja töövõtu aktsepteerimine ja jätkamine

AS PricewaterhouseCoopers on rakendanud aktsepteeritavate klientide kindlaks määramiseks protsessi, mis tugineb PwC IL-i klientide aktsepteerimist ja kliendisuhete jätkamist puudutaval otsuste tegemise toetussüsteemil (*Acceptance and Continuance*, edaspidi A&C). See süsteem kujutab endast töövõtu meeskonna ning ärijuhtimise ja riskijuhtimise kutsealaspetsialistide poolset otsustamist, kas olemasolevat klienti või potentsiaalset klienti puudutavad riskid on juhitavad ja kas me peaksime nimetatud ettevõtte, selle juhtkonna ja omanikega ennast siduma. Täpsemalt võimaldab see süsteem järgnevat.

- **Töövõtumeeskond:**

- Dokumenteerida hinnangut puudutavaid tingimusi, mis on nõutud kutsestandardites käsitletud kliendi aktsepteerimise ja kliendisuhete jätkamisega.
- Tuvastada ja dokumenteerida küsimusi, riskifaktoreid ja nende lahendusi, näiteks konsulteerimise käigus kohandada ressursiplaani või auditi lähenemisviisi või kehtestades muid kaitsemeeteid, et leevendada tuvastatud riske või hoopiski keelduda töövõtu teostamisest.
- Hõlbustada kliendi aktsepteerimise ja kliendisuhete jätkamisega kaasnevate riskide hindamist.

- **Liikmesettevõtted (sealhulgas liikmesettevõtete juhtkond ja riskijuhtimine):**

- Hõlbustada kliendi aktsepteerimise ja kliendisuhete jätkamisega kaasnevate riskide hindamist.
- Anda ülevaade riskidest, mis on seotud kliendi või kliendiportfelli kuuluva töövõtu aktsepteerimise või jätkamisega.
- Mõista meetodikat, selle aluseid ja minimaalseid kaalutlusi, mida kõik teised võrgustiku liikmesettevõtted on klientide aktsepteerimise ja kliendisuhete jätkamise hindamisel rakendanud.

Kliendi aktsepteerimise ja kliendisuhete jätkamise protsess auditiga mitteseotud teenuste puhul toimub *afFirm*'i kaudu. *AfFirm* on klientide/töövõtude aktsepteerimise ja jätkamise süsteem, mis on kohandatud auditiga mitteseotud teenuste eripäradele. *AfFirm*i eesmärk kliendi aktsepteerimise protsessis on sama, mis on A&C süsteemi puhul.

4.6. Inimressursid

Me usume, et inimesed on meie peamine vara. Nende tehnilised oskused ja äriomadused on ettevõtte edu nurgakiviks. Organisatsioonina, mille eesmärk on luua usaldust ühiskonnas ja lahendada olulisi probleeme, on meil värbamises, koolitamises ja arendustegevuses, tulemuste hindamises, tasustamises ja karjääriredelil edutamises järjepidev lähenemisviis, kasutades PwC professionaalset raamistikku (*PwC Professional Framework*, edaspidi PwC Professional). PwC Professional on ülemaailmne juhtimismudel, mis keskendub viiele atribuudile: kogu juhtimine, tehnilised oskused, ärilised oskused, globaalne taip ja suhted. Selles selgitatakse, kes me peame olema ja millele peame jätkuvalt keskenduma, et rahuldada oma klientide ootusi ja pakkuda silmapaisvat tööd pidevalt muutuvast maailmast.

Värbamine

Meie eesmärk on tuua ja säilitada ettevõttesse kõige paremad ja terasemad inimesed, kes jagavad meie kirge kvaliteetse töö pakkumiseks. Me järgime rangeid värbamisstandardeid nii algastme kui ka kogemustega värvatavate kandidaatide töölevõtmise puhul, samal ajal on see vastavuses PwC Professional raamistikuga, mis ei arvesta ainult tehniliste oskustega, vaid aitab valida isiklike omaduste ja käitumismudeli baasil parimad talendid.

Tulemuste hindamine

Iga-aastaselt toimub tulemuste hindamine kogu ettevõtte personalil. Viie PwC Professional'i omaduse ning juhendamise ja arendamise protsessi alusel on professionaalsete töötajate hindamiseks loodud kriteeriumid, mis käsitlevad eeldatavaid andeid, kompetentse ja pühendumust eetiliste põhimõtete järgimisel. PwC Professional raamistik kirjeldab konkreetseid näitajaid ja käitumist, mida oodatakse igalt PwC töötaja ametiastmelt, pidades silmas nende ärilisi ja tehnilisi ning muid oskuseid.

Me toetame tagasiside kultuuri ja julgustame partnereid ja töötajaid andma tagasisidet regulaarselt – nii ametlike kui ka mitteametlike kanalite kaudu – sama ametiastme töökaaslastele, alluvatele ja ülemustele. Tagasiside on iga-aastase tulemuslikkuse hindamise protsessi osaks ning on aluseks meie inimeste tulemuslikkuse ja töö kvaliteedi parandamiseks.

Me hindame tulemuslikkust vastavalt individuaalsetele aasta eesmärkidele ning hindamistsükli jooksul näidatud käitumisele. Tulemuslikkuse hindamise tulemused on aluseks edutamise ja tasustamise otsustel.

Jätksuutlikud kõrged tulemused viivad kiirema karjääri arenguni ning kõrgema töötasuni, seevastu madalad tulemused tähendavad aeglasemat arengut ning mitterahuldavate tulemuste puhul võetakse kasutusele parandusmeetmed.

Kasutame järjekindlat hindamise skaalat/ reitingusüsteemi personali jaoks, kus iga hinne või reiting vastab teatud muutusele. Põhimõte on järgmine:

- tulemuslikkuse hindamine (skaalal 1 kuni 5, kus 5 on kõige madalam) mõjutab boonustasu,
- kompetentsuse tase (3 skaalat: arenev, väljakujunenud, kogenud) mõjutab põhipalka,
- potentsiaali hindamine (3 skaalat: A, B, C, kus A on kõige kõrgem) mõjutab talentide ülevaatust (see kehtib vanemkonsultantide ja kõrgema taseme töötajate kohta).

Tasustamine

Iga ametiastme kohta on eelnevalt kindlaks määratud palgapiirid, mis põhinevad ametiastme rollil ja vastutusel. Sellegipoolest on täiendavad tegurid, mis mõjutavad põhipalka ja boonust: majanduse olukord kohalikul turul, ettevõtte ja meeskonna tulud ning üksikisikute tulemuste tunnustamine.

Töövõtumeeskonna määramine

Iga töövõtu eest vastutav partner vastutab, vajadusel konsulteerides teistega, kas töövõttu teostavatel partneritel ja töötajatel on kutsealane pädevus ja antud olukorras nõutavad kogemused. Lisaks sellele vastutavad nad töövõttude ajal noorema astmete töötajate, kellele töö delegeeritakse, töö juhendamise, järelevalve ja ülevaatuse ulatuse kindlaks määramise eest.

Kutsealane areng

Nii meie kui ka teised PwC võrgustiku ettevõtted on pühendunud kvaliteetsete auditite läbiviimisele kogu maailmas. Võrgustiku järjepidevuse maksimeerimiseks on võrgutasandil loodud keskkond, kus on koolitusprogrammid, mis käsitlevad PwC auditi lähenemisviise ja vahendeid, auditi standardite uuendusi ja nende tagajärgi auditile, auditi riski piirkondi ja töövõtu kvaliteeti.

See õpe kasutab kahte meetodit, mis sisaldab nii e-õpet kui ka klassiruumi koolitusi. Selline õppimisviis aitab meil keskenduda auditi kvaliteedile ja võimaldab meie inimestel tõhustada oma professionaalset hinnangut, skeptitsismi, tehnilisi ja professionaalseid oskusi.

Meie koolituste juht kaalub seejärel, kas täiendav koolitus on vajalik – ametlik ja/või mitteametlik, et käsitleda konkreetseid teemasid või jagada töötajate kogemusi, kasutades videosid, tööseminare ja foorumeid. Sellele koolitusele lisandub õppimine teistelt inimestelt, kas läbi tagasiside saamise või arutamise, töövarjuks olemise, teistega koostöö tegemise või nende jälgimise, eesmärgiga neid töökohal toetada.

L&D (õppimise ja arendamise) tegevused on kohalikul tasandil seotud auditi tehnilise koolitusega ja need on täielikult integreeritud regiooni auditi tehnilise koolituse protsessidesse. Enamus nendest tegevustest on juhitud, kasutusse võetud ja monitooritud CEE regiooni auditi L&D tiimi poolt sisendiga kohaliku L&D tiimi poolt, samuti on praktika nagu nõutud (kandidaatide, instruktorite, ürituste korraldamise, dokumentide jms kogumise osas). Piirkondlik L&D tiim on välja arendanud vajalikud protsessid, et tegeleda Global PwC võrgustiku nõuetega k.a õppekava seadmine, ametisse nimetamine ja enese täiendamine, sündmuste ja juhendajate hindamine, juhendajate valimine ja ettevalmistamine. Seega enamus meie väljaõppe vajadustest on vastu võetud ja kaetud koostöös piirkondliku L&D meeskonnaga (samuti on peegeldatud PwC võrgustiku standardid ja juhised).

AS PricewaterhouseCoopers pole mingit erilist piirkondliku L&D poliitikat seoses auditi tehnilise koolitusega ning meil on üsna piiratud võimalus kohandada piirkondlike materjale väga eriliste juhtumitega, kui üldse (see muutub võimalikuks alles peale meie piirkonna L&D meeskonna nõustamist ja veendumist, et see endiselt vastab koolituse eesmärkidele). Teiste PwC võrku kuuluvate rühmade koolitus programm käib samuti läbi piirkondliku L&D meeskonna. See sisaldab peamiselt IFRSi koolitust ülemaailmse raamatupidamisteenust pakkuva firma meeskonna poolt.

Vajadusel korraldame kohalikke sessioone, erakorralisi tööseminare, kohtumisi, et jagada ja arutada konkreetseid küsimusi (näiteks kohalikud seadusandlikud muudatused jne).

4.7. Vandeaudiitorite täiendõpe

Nagu on nimetatud eespool toodud auditi kvaliteeti puudutavas osas, osalevad meie vandeaudiitorid täielikult ettevõttesiseses täiendusõppeprogrammis. Lisaks PwC koolitustele on meie vandeaudiitorid kohustatud osalema Audiitorkogu poolt korraldatavatel kohustuslikel koolitustel vähemalt 16 akadeemilise tunni ulatuses aastas ning Audiitorkogu poolt aktsepteeritud koolitajate poolt korraldatud koolitustel vähemalt 24 akadeemilise tunni ulatuses aastas.

4.8. Töövõtu tulemused

PwC Audit

PwC võrgustiku liikmena omab AS PricewaterhouseCoopers ligipääsu ja kasutusõigust PwC auditi metodoloogiale ja protsessile. Metodoloogia põhineb rahvusvahelistel auditeerimise standarditel (ISA) ning lisaks PwC poliitikal ja vajaduse korral juhistel. PwC auditi põhimõtete ja protseduuride eesmärgiks on hõlbustada auditeid, mida viiakse läbi vastavuses kõikide ISA nõuetega, mis on olulised igale individuaalsele auditi töövõtule. Meie ühine auditeerimise metodoloogia on raamistik, mis võimaldab PwC liikmesettevõtetel järjepidevalt järgida sobivaid kutsestandardeid, regulatsioone ja juriidilisi nõudeid.

PwC auditi juhend (*PwC Audit Guide*) selgitab PwC metodoloogiat. Juhend koos PwC tehnoloogiapõhiste auditit toetavate vahenditega, mallidega ja sisuga toetab töövõtumeeskondi auditeerimisel ja sellega seotud teenuste osutamisel.

Aura

PwC võrgustiku liikmena omab AS PricewaterhouseCoopers ligipääsu ja kasutusõigust Aurale. See on rakendus, mis võimaldab läbi viia PwC auditit ja toetab auditi metodoloogiat, pakkuvas töövõtu meeskonnale rakendust, kus on laias valikus võimalusi, sealhulgas sisse ehitatud vahendid auditi kvaliteedi, järjepidevuse ja dokumentatsiooni hõlbustamiseks. Aura on integreeritud ka mitmesuguste muude vahendite ja rakendustega, luues ühe tervikliku koha kliendi töö jaoks. Aurat kasutades kavandatakse, teostatakse ja dokumenteeritakse meie audititöö, mis toetab meeskonda metodoloogia efektiivsel kasutamisel, luues läbipaistva seose tuvastatud riskide ja nende riskidega tehtud töö vahel. Lisaks pakub ta ulatuslikku projektijuhtimise võimalust.

Tehnoloogia areng

Jätkame investeringute tegemist tehnoloogiasse, mis tõstab auditi kvaliteeti ja suurendab meie võimet anda klientidele teavet. Meie tehnoloogia on loodud ja rakendatud globaalselt, et tagada järjepidevus PwC võrgustikus.

Need uued vahendid, mis parandavad auditi kvaliteeti ja tõhusust automatiseerimise, ühenduvuse ja liikuvuse kaudu, hõlmavad järgmist:

- *Aura Now* on veebipõhine mitme töövõtu juhtpaneeli vahend, mis võimaldab meeskondadel jälgida edusamme ning muud võtmeinformatsiooni kogu Aura töövõtu andmebaasi portfellis. See visualiseerib töövõtu edusamme, mis võimaldab töötajatel prioriteete seada. Lisaks pakub see teavet failide arhiveerimise valmisoleku kohta, et aidata faili arhiveerimise ettevalmistamisel ja ajastamisel.
- *Count* on elektrooniline portaal, mis võimaldab meie meeskondadel luua juhiseid töötajatele täitmiseks ning dokumenteerida kõiki inventuuri lugemise vaatluse aspekte elektrooniliselt. See loodi PwC poolt koostöös meeskondade tagasisidega, kes leidsid, et mobiiltelefon parandaks inventuuri lugemise kvaliteeti ja täitmist.
- *Connect* on meie ühine töövoo vahend, mis tagab kiire, tõhusa ja turvalise informatsiooni jagamise igas auditi etapis. See jälgib reaalajas klientide ja töövõtumeeskonna päringute ja teabe olekut. *Connect* võimaldab nii meie klientidel kui ka meil kontrollida töö arengut reaalajas, igal ajal ja kõikjal.
- *Halo* on meie uus andmete auditeerimise vahendite komplekt, mis võimaldab meil tuvastada ja hinnata riske ning otsustada, kuhu auditeerimise käigus jõupingutused suunata. Analüütilised ja visualiseerimise võimalused võimaldavad meil analüüsida mustreid ja trende, tuvastades ebatavalisi ja kõrge riskitasemega tehinguid, ning anda hindamatut ülevaadet nii meile kui ka meie klientidele. *Halo* koosneb kolmest põhikomponendist – kliendiandmete pärimine, andmete transformeerimine ning andmete automaatse testimise ja analüüsimise rakendused. Näiteks Halo For Journals võimaldab töövõtumeeskonnal koguda kõik raamatupidamiskanded ning kasutada sisse ehitatud funktsioone, et keskenduda kõrgema riskitasemega raamatupidamiskannetele.

4.9. Monitooring

Auditi kvaliteedi monitooring

Me leiame, et audiitorteenuste kvaliteet, mida me oma klientidele pakume, on võti, et säilitada usaldus meie investorite ja teiste aktsionäride silmis. See on meie audiitortegevuse strateegia lahutamatu osa.

Vastutus asjakohase kvaliteedijuhtimisel on AS-i PricewaterhouseCoopers juhtkonnal. See hõlmab tõhusaid kvaliteedi monitooringu programme, mille eesmärgiks on hinnata kõiki meie kvaliteedikontrolli süsteemi aspekte, tagamaks, et meie kvaliteedi kontrollimehhanismid toimivad nõuetekohaselt ja annavad põhjendatud kindlustunnet, et me järgime kõiki asjakohaseid kutsealaseid standardeid ning meie ettevõtte poliitikat ja protseduure.

Meie ettevõttel on kasutusel kvaliteedi monitooringu programm, mida juhitakse osana PwC ülemaailmsest programmist (*PwC Network's Global Assurance Quality Review*, GAQR). See ulatuslik programm koosneb kvaliteedikontrolli kutsealastest standarditest (sh ISQC1), meie ettevõtte poliitikast, protseduuridest ja juhenditest, mida kasutavad kõik PwC võrgustiku ettevõtted. GAQR programmi koordineerib keskne meeskond, mis koosneb GAQR-i juhust koos rahvusvahelise meeskonna juhtidega (*International Team Leaders*, ITL), kes on PwC liikmesettevõtete poolt GAQR meeskonda lähetatud. ITL-i järelevalve ja nende pidev kaasamine ja toetamine võimaldavad pidevalt ja tõhusalt kontrollida PwC võrgustiku liikmesriikide kvaliteeti.

Meie ettevõtte monitooringu protseduur hõlmab kvaliteedijuhtimissüsteemi kavandamise ja efektiivsuse pidevat hindamist ning töövõtu vastavuse ülevaatust (*Engagement Compliance Reviews*, ECR). Kvaliteedimonitooring on meie pideva täiustamise programmi lahutamatu osa.

ECR-id on riskipõhised ja perioodilised lõpetatud töövõttude ülevaated, mis lisaks kontrollivad firmas asuvaid isikuid, kes on volitatud auditi ja teiste audiitorteenuste otsuseid allkirjastama. Kvaliteedikontrolli ülevaatusel hinnatakse, kas töövõtt sooritati kooskõlas PwC auditi juhiste, kohaldatavate kutsestandardite ja muu töövõtuga seotud poliitika ja protseduurireeglitega. Iga partner peab ülevaatusel läbima vähemalt kord viie aasta jooksul, välja arvatud juhul, kui tegemist on kõrgendatud riskiga kliendiga või see tuleneb kohalikust regulatsiooni nõudest.

Töövõtu ülevaatamisi viivad läbi kogemustega partnerid ja teised väga kogenud audiitorid ja muud spetsialistid. ECR-i meeskondi koolitatakse, et toetada neid oma ülesannete täitmisel ning kasutada GAQR-i poolt heakskiidetud kontrollnimekirju ja vahendeid, mida kasutatakse töövõtu vastavuse ülevaatusel.

Tähelepanekud kvaliteediülevaatusetest kommunikeeritakse partneritele, kelle ülesandeks on analüüsida tulemusi ja vajadusel rakendada parandusmeetmeid. Tegevusstandardite mittejärgimise iga juhtumit võetakse tõsiselt: vastutavat partnerit nõustatakse, et tulemusi parandada ja partneri töö vaadatakse järgmisel aastal üle.

Kvaliteediülevaatus käigus tehtud tähelepanekud kommunikeeritakse partnerite ja töötajatega ning kasutusele võetakse vajalikud meetmed, et teha järeldusi kvaliteedikontrollist ning suunata tähelepanu nõrkadele kohtadele. Lisaks sellele teavitab GAGR-i juht teiste PwC liikmesriikide kvaliteediülevaatus tulemustest meie ettevõtte partnereid, kes vastutavad piiriüleste grupiauditite eest, mis võimaldab meie partneritel kaaluda neid tulemusi oma auditite kavandamisel ja teostamisel.

Algpõhjuste analüüs

Teostame analüüsi, et tuvastada potentsiaalseid tegureid, parandada järjepidevalt meie ettevõtte auditi kvaliteeti. Selliste analüüside tegemisel on meie peamiseks eesmärgiks teha kindlaks, kuidas meie ettevõtte suudab pakkuda meie töövõtu meeskondadele parimat võimalikku keskkonda, et pakkuda parimat kvaliteeti meie klientidele. Vaatame auditit neljast aspektist: puudujääkideta ja puudujääkidega, tuvastatud sisekontrolli käigus või väliste inspeksioonide kaudu, et tuvastada võimalikke erinevusi ja leida õppimiskohti.

Individuaalsete auditite puhul tuvastab töövõtu meeskonnast sõltumatu ülevaatus meeskond potentsiaalsed tegurid, mis mõjutavad auditi kvaliteeti. Me käsitleme auditi kvaliteedi analüüsimisel teiste seas ka olulisi tehnilisi teadmisi, järelvalvet ja ülevaatus, professionaalset skeptitsismi, töövõtu ressursse ja koolitust. Potentsiaalseid tegureid tuvastatakse, kui hinnatakse töövõtu meeskonna informatsiooni, viiakse läbi intervjuusid, vaadatakse läbi auditi töödokumente, et mõista tegureid, mis võivad olla auditi kvaliteeti panustatud.

Lisaks sellele võrreldakse nii puudujääkideta kui ka puudustega auditi andmetega, et teha kindlaks, kas teatavad tegurid paistavad olevat seotud auditi kvaliteediga. Nendeks andmeteks on näiteks auditiks kuluvad tunnid, kas töövõtu meeskonnaliikmed asuvad samas geograafilises asukohas kui klient, kogenud meeskonnaliikmete kaasamine aastates, partneri portfelli suurus, kas töövõtt läbis enne väljastamist läbivaatust ning auditite läbiviimise ajastamine.

Meie eesmärgiks on mõista, kuidas kvaliteetne audit eristub puudujääkidega auditist ning kasutada neid avastusi meie auditite pidevaks täiustamiseks. Hindame analüüsi tulemuste tuvastamisel saadud praktilisi kasulikke täiustusi. Usume, et need analüüsid aitavad märkimisväärselt kaasa meie kvaliteedikontrolli jätkuvalle tõhususele.

4.10. Juhtkonna avaldus sisemise kvaliteedikontrollisüsteemi toimimise efektiivsuse kohta

AS-i PricewaterhouseCoopers juhatus usub, et eespool kirjeldatud kvaliteedikontrollisüsteem on vastavuses kõigi asjakohaste regulatsioonidega ja see on mõistlikuks aluseks eeldamiseks, et AS-i PricewaterhouseCoopers poolt teostatud kohustuslikud auditid vastavad järjepidevalt nõutavatele kvaliteedistandarditele.

4.11. Viimane kvaliteedi ülevaatus

Viimane kvaliteedi ülevaatus vastavalt Euroopa Liidu määruse nr 537/2014 artiklile 26 viidi Audiitorkogu poolt läbi 2014. a sügisel.

5. Partnerite tasustamine

Partnereid tasustatakse ettevõtte kasumist ja nad vastutavad ainuisikuliselt pensionite ja muude hüvitiste, nagu ravikindlustuse, rahastamise eest. Partneri hindamise ja tasustamise protsess on täielikult vastavuses IESBA eetikakoodeksi nõuetega, mis keelavad partneri hindamise ja tasustamise oma auditi klientidele muude teenuste müügi alusel. Partnerite tasu määrab regionaalne juhatuse iga partneri poolt aasta jooksul ettevõttesse tehtud panuse hindamise ja siseriiklike ettevõtete iga-aastaste auditite lõpetamise järgselt. Regionaalse juhatuse poolse tasu määramise vaatab üle ja kinnitab partnerite nõukogu. Iga partneri töötasu koosneb kolmest omavahel seotud kasumipõhisest komponendist:

Vastutusepõhine sissetulek – peegeldab partnerite järjepidevat panust ja vastutust/rolli; tulemustepõhine sissetulek – peegeldab seda, kuidas partner ja meeskonnad, kellega ta koos töötab, tegutsevad antud aastal; ja aktsiaühikupõhine sissetulek – kujutab endast osa kasumist pärast kahe esimese elemendi jaotamist.

Aktsiaühikud jaotatakse partneritele maatriksi põhjal, mis võtab peamiselt arvesse partneri hetke rolli ettevõttes. Tulemustepõhise tasu määramiseks võrreldakse partneri saavutusi isikliku tasakaalustatud tulemuskaardi eesmärkidega, mis on seatud vastavalt partneri rollile. Nimetatud eesmärgid sisaldavad ettevõtte auditi kvaliteedistandardite järgimist ja aususe ning sõltumatus reeglitest täielikku kinnipidamist.

6. Finantsandmed

AS-i PricewaterhouseCoopers müügitulu jaotus perioodi 1. juuli 2016 - 30. juuni 2017 kohta (tuhat EUR):

Müügitulu (auditeerimata)

Aastaaruannete ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannete kohustusliku auditi tasud avaliku huvi üksustele ja teistele ettevõtetele, mis kuuluvad gruppi kus ematettevõtte on Euroopa Liidu avalik huvi üksus	1 664
Aastaaruannete ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannete kohustusliku auditi tasud ülejäänud ettevõtetele	2 640
Audititasud kokku	4 304
Lubatud auditiga mitteseotud teenused auditi klientidele	650
Auditiga mitteseotud teenused teistele ettevõtetele	2 166
AS PricewaterhouseCoopers müügitulu kokku	7 120
PricewaterhouseCoopersi kaubamärgi all Eestis tegutsevate ettevõtete AS PricewaterhouseCoopers Advisors ja Advokaadibüroo PricewaterhouseCoopers Legal OÜ müügitulu	3 606
Müügitulu kokku	10 726
Ettevõtete omavahelise käibe elimineerimine	-906
PwC kaubamärgi all tegutsevate ettevõtete müügitulu Eestis kokku	9 820

7. Deklaratsioon

AS-i PricewaterhouseCoopers teadmiste ja veendumuste kohaselt on käesolevas läbipaistvusaruandes sisalduv teave õige ning on kooskõlas Euroopa Liidu määrusega nr 537/2014, mis käsitleb avaliku huvi üksuste kohustusliku auditi erinõudeid, ja audiitortegevuse seadusega.

Lisa

1. Auditeeritud avaliku huvi üksuste nimekiri

AS PricewaterhouseCoopers on käesoleva läbipaistvusaruande perioodil sõlminud kliendilepingu või teostanud auditi järgmiste avaliku huvi üksuste osas:

	Nimi	Registrikood	Varade maht (tuhat EUR)	Müügitulu (tuhat EUR)
1	Arco Vara	10261718	27 720	9 747
2	Baltika	10144415	18 919	46 993
3	Eesti Energia	10421629	3 087 200	742 100
4	Eesti Krediidipank	10237832	290 170	12 607
5	Elering	11022625	903 722	134 012
6	LHV Group	11098261	935 447	58 450
7	LHV Pank	10539549	902 255	39 599
8	Merko Ehitus	11520257	23 784	251 370
9	Olympic Entertainment Group	10592898	152 696	191 388
10	PRFoods	11560713	35 056	47 429
11	SEB Elu- ja Pensionikindlustus	10525330	163 722	15 480
12	SEB Pank	10004252	5 775 400	151 900
13	Silvano Fashion Group	10175491	56 145	57 892
14	Skano Group	11421437	11 964	17 502
15	Tallinna Kaubamaja Grupp	10223439	388 683	598 414
16	Tallinna Vesi	10257326	213 610	58 982
17	Tallinna Äripanga	10237984	4 431	4 932
18	Trigon Property Development	10106774	2 364 947	0
19	Versobank	10586461	200 331	12 485

2. PwC võrgustikku kuuluvad ettevõtted

Kogukäive saavutati PwC võrgustikku kuuluvate vandeaudiitorite ja audiitorühingute liikmete tulemusel, aastaaruannete ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannete kohustusliku auditi põhjal arvutatav väärtus on ligikaudu 3,1 miljardit eurot. See hõlmab endasse iga majandusüksuse viimast majandusaastat, mis konverteeriti eurodeks selle majandusaasta lõpu seisuga kehtinud vahetuskursi alusel.

Alljärgnevas tabelis on esitatud iga vandeaudiitori nimi, kes tegutseb üksik praktikuna või audiitorfirma, kes kuulub Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna PwC võrgustikku 31. detsembri 2016 seisuga ja riigid, kus iga vandeaudiitor tegutseb üksiku praktikuna või PwC võrgustikku kuuluv audiitorfirma kvalifitseerub vastavalt kas kui vandeaudiitor või omab enda registreeritud juriidilist asukohta, keskvalitsust või ettevõtte peakontorit.

Läbipaistvusaruanne 1. juuli 2016 – 30. juuni 2017
AS PricewaterhouseCoopers

Liikmesriik	Ettevõtte nimi
Austria	PwC Wirtschaftsprüfung GmbH, Wien
Austria	PwC Oberösterreich Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Linz
Austria	PwC Kärnten Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Klagenfurt
Austria	PricewaterhouseCoopers Vorarlberg Wirtschaftsprüfungs GmbH, Dornbirn
Austria	PwC Steiermark Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Graz
Austria	PwC Salzburg Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Salzburg
Austria	PwC Österreich GmbH, Wien
Belgia	PwC Bedrijfsrevisoren bcvba/Reviseurs d'entreprises scrl
Belgia	PwC Audit Services SPRL
Bulgaaria	PricewaterhouseCoopers Audit OOD
Horvaatia	PricewaterhouseCoopers d.o.o
Küpros	PricewaterhouseCoopers Limited
Tšehhi	PricewaterhouseCoopers Audit s.r.o
Taani	PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
Eesti	AS PricewaterhouseCoopers
Soome	PricewaterhouseCoopers Oy
Soome	PwC Julkistarkastus Oy
Prantsusmaa	PricewaterhouseCoopers Audit SAS
Prantsusmaa	PricewaterhouseCoopers Entreprises SARL
Prantsusmaa	Diagnostic Révision Conseil
Prantsusmaa	PricewaterhouseCoopers PME Commissariat aux comptes
Prantsusmaa	PricewaterhouseCoopers PME CAC
Prantsusmaa	PricewaterhouseCoopers France
Prantsusmaa	Ampersand Audit
Prantsusmaa	Ampersand Associés
Prantsusmaa	FNP Commissaires Associés
Prantsusmaa	Fiduciaire d'Expertises Comptables et d'Etudes Economiques – Fidorex
Prantsusmaa	Société Fiduciaire d'Expertise Comptable et de Révision – Sofecor
Prantsusmaa	M. Philippe Aerts
Prantsusmaa	M. Jean-François Bourrin
Prantsusmaa	M. Jean-Laurent Bracieux
Prantsusmaa	M. Didier Brun
Prantsusmaa	M. Didier Cavanie
Prantsusmaa	M. Hubert de Rocquigny
Prantsusmaa	M. Didier Falconnet
Prantsusmaa	M. François Miane
Prantsusmaa	M. Yves Moutou
Prantsusmaa	M. Claude Palméro
Prantsusmaa	M. Antoine Priollaud
Saksamaa	PricewaterhouseCoopers GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
Saksamaa	Wibera WPG AG
Saksamaa	PwC FS Tax GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
Kreeka	PricewaterhouseCoopers Auditing Company SA
Ungari	PricewaterhouseCoopers Könyvvizsgáló Kft.

Läbipaistvusaruanne 1. juuli 2016 – 30. juuni 2017
AS PricewaterhouseCoopers

Iirimaa	PricewaterhouseCoopers ehf
Iirimaa	PricewaterhouseCoopers
Itaalia	PricewaterhouseCoopers Spa
Läti	PricewaterhouseCoopers SIA
Liechtenstein	PricewaterhouseCoopers GmbH, Vaduz
Leedu	PricewaterhouseCoopers UAB
Luksemburg	PricewaterhouseCoopers, Société coopérative
Malta	PricewaterhouseCoopers
Holland	PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
Holland	Coöperatie PricewaterhouseCoopers Nederland U.A
Norra	PricewaterhouseCoopers AS
Poola	PricewaterhouseCoopers Polska sp. z. o.o.
Poola	PricewaterhouseCoopers sp. z. o.o.
Portugal	PricewaterhouseCoopers & Associados-Sociedade de Revisores Oficiais do Contas Lda
Rumeenia	PricewaterhouseCoopers Audit S.R.L.
Slovakkia	PricewaterhouseCoopers Slovensko s.r.o.
Sloveenia	PricewaterhouseCoopers d.o.o.
Hispaania	PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L.
Rootsi	PricewaterhouseCoopers AB
Rootsi	Ohrlings PricewaterhouseCoopers AB
Suurbritannia	PricewaterhouseCoopers LLP
Suurbritannia	PricewaterhouseCoopers AS LLP
Suurbritannia	James Chalmers
Suurbritannia	Richard Sexton

Läbipaistvusaruanne 1. juuli 2016 – 30. juuni 2017
AS PricewaterhouseCoopers

AS PricewaterhouseCoopers kinnitab esitatud andmete õigsust aruande allkirjastamise kuupäeval.

Tiit Raimla
AS PricewaterhouseCoopers
Juhatuse liige

31. oktoober 2017

